19 Jaar, No. 147. -- 's HERTOGENBOSCH. -- Dingsdag 14 December 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staats- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS
Voor de Stad. . f 12.
Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel,
behalve 35 cents zegel.

ITALIE.

Het dagblad van Florence meldt dat de koning Napels het outslag van al zijne ministers aangenomen heeft en men binnen weinige dagen de toetreding van het koningrijk der beide Sicilien tot het italiaansch tolverbond vernemen zal.

Volgens berigten, door andere italiaansche bladen medegedeeld, zou de toetreding van den hertog van Modena zoo goed als verzekerd zijn.

Volgens de *Alba* zou de zaak van Lunigiana bepaaldelijk op de volgende voorwaarden geschikt zijn: de hertog van Modena zou Fivizzano behouden na echter den groothertog van Toskanen om verschooning gevraagd te hebben over de wijze, waarop hij er zich meester van gemaakt heeft. De groothertog van Toskanen zou daarentegen Pontremoli bekomen.

Te Palermo hebben dezelfde vertooningen als te Napels plaats gehad.

AMERIKA.

Men heeft te Washington officiele depeches van den generaal Scott ontvangen, welke de amerikaansche dagbladen in haar geheel mededeelen. De generaal geeft te kennen dat hij op het punt is Atlixco, Toluca en misschien zelfs Orizaba in te nemen; maar dat hij geene ver afgelegene expeditie ondernemen zal, alvorens versterkingen en de nadere bevelen van zijn gouvernement ontvangen te hebben.

SYRIE.

In langen tijd hebben wij geene tijdingen van de Christenen van den Libanon ontvangen; het schijnt ongelukkigerwijs, dat hun toestand niet veel verbeterd is sedert de bloedige beleedigingen, welke zij van de Drusen en de Turken ondergaan hebben. Altoos lijdende, altoos vervolgd, slagtoffers der grievendste ongeregtigheid, wachten zij, dat Europa eindelijk een oog van medelijden op hen vestigen en hen tegen de aanvallen hunner onverzoenlijke vijanden beschermen zal.

Misschien zal de zending van fransche commissarissen naar den Libanon gelukkige uitkomsten voor de ongelukkige bevolkingen van die landstreken opleveren; het is te wenschen, maar na al hetgeen tot heden geschied is, blijft er niet veel hoop voor over.

(*Arme Christenen van den Libanon. Het gebeurde van Zwitserland moge hen leeren wat zij van Europa te wachten hebben. Het zal over hun lot gaan raadplegen en beslissen, wanneer de laatste hunner onder de moorddadige vervolging hunner vijanden bezweken zal zijn. Frankrijk zendt commissarissen! om hen te redden? Ach neen! alleen omdat Pius IX den nieuwen patriarch van Jerusalem en Mgr. Ferrieri naar Turkije's hoofdstad gezonden heeft. Bij al zulke gelegenheden wil Frankrijk eene demonstratie van magt en invloed doen, en gelukt het dan den vreemden invloed verijdeld te hebben, keert het tot zijne werkeloosheid terug en laat de ongelukkigen aan hun lot over. Ziedaar de politiek van den heer Guizot.*) (Red.)

ZWITSERLAND.

Engeland onttrekt zich aan de Conferencie, welke te Neuchatel over de regeling der zwitsersche zaken geopend is. Deze althans schijnt de zin te wezen der woorden, welke lord Palmerston in het engelsch Lagerhuis gesproken heeft. Door den heer Osborne aangesproken, om te mogen weten of hij van zijnen Vertegenwoordiger in Zwitserland eenige tijdingen ontvangen heeft over de pogingen van bevrediging door de mogendheden aangewend, heeft de minister van buitenlandsche zaken geantwoord: » Wij hebben mededeelingen ontvangen waaruit blijkt dat de burgeroorlog geëindigd is; en wijl er geen oorlog meer is, kan er geene bemiddeling meer plaats hebben."

Deze woorden hebben te Parijs eene groote verbazing verwekt. De *Conservateur*, een der vertrouwelingen van den heer Guizot, vindt ze onuitlegbaar, en spaart den minister niet, die ze gesproken heeft. Het *Journal des Débats* bepaalt zich bij de volgende uitlegging: »Er is inderdaad geene reden meer om een einde te maken aan eenen oorlog, die van zelf opgehouden heeft; maar de schorsching der vijandelijkheid was een der voorwaarden der bemiddeling." Men weet inderdaad wat die bemiddeling uitgewerkt heeft. De oorlog is geëindigd bij gebrek aan strijders en zonder dat de mogendheden, die thans zoo veel ophef van hare achteraan komende bemiddeling maken, het minste beproefd hebben om dien te voorkomen of te stuiten. Zij hebben het toegezien, dat de partij des gewelds Zwitserland het onderste boven wierp; en zoo ooit het europeesch algemeen regt tot in zijne grondslagen geschokt is geworden, dan is het thans. Overigens de mogendheden, die, tijdelijk, de zegepraal van het radikalismus hebben aangezien, zullen vroeg of laat de vruchten dezer onverschoonlijke werkeloosheid boeten. De toekomst is daar om de oude kantons te wreken over de verlatenheid waarin Europa hen gedompeld heeft.

De minister van Oostenrijk, de heer von Kaiserfeld, heeft thans even als de heer Bois-le-Comte eene nota, namens zijn gouvernement, aan het eedgenootschappelijk bewind en aan den voorzitter van den oorlogsraad van den Sonderbund doen geworden. Zij is gedagteekend van Bregens den 30 november, dus denzelfden dag, waarop die van den ambassadeur van Frankrijk uit Bazel gedagteekend is.

De tekst dezer twee nota's is woordelijk dezelfde, alleen is het onderscheid hierin gelegen, dat de nota van Oostenrijk aan het eedgenootschappelijk bewind en die van den heer Bois-le-Comte aan den president van den Landdag gerigt is. De nota's der overige mogendheden waren den 5 te Bern nog niet aangekomen.

Het schijnt zeker te zijn dat het antwoord, door de commissie der zeven voorgesteld en door den heer Druey opgemaakt, eene stellige en bepaalde weigering om de door de mogendheden aangeboden bewilliging aan te nemen, behelst.

De troepen van Zurich en Argau, welke zich te Bern bevonden, zijn afgedankt even als een bernsch bataillon (van de Jura).

Ten gevolge der capitulatie van Wallis, zijn de Walliser gevangenen, die zich te Bazel bevonden, naar hunne haardsteden teruggezonden.

Het provisioneel gouvernement van Lucern heeft evenmin als dat van Fryburg, de daarstelling van een geregeld bestuur afgewacht, om den haat der radikalen tegen de kerkelijke genootschappen te koelen. Een dekreet is uitgevaardigd, waarbij de jesuiten en de andere religieusen uit het kanton gebannen zijn.

— De Landdag heeft op de nota van den heer Bois le-Comte omtrent de aangebodene bemiddeling, geantwoord.

Even als een elk doet, die zijn ongelijk gevoelt, is dit antwoord met de spanriem uitgeriekt. Die het in zijn geheel lezen wil, kan het in de *Nederlandsche Staats-Courant*, die in de zwitsersche zaken zorgvuldig alles tekstueel overgenomen heeft wat van het zegevierend radikalismus uitgegaan is, vinden. Het komt hierop neder: De landdag is dankbaar voor het aanbod, maar het komt te laat om dat de oorlog reeds geëindigd is. Te onregt noemt de nota dien oorlog een burgeroorlog, het was slechts een wettig gebruik van de eedgenootschappelijke troepen tegen het wederspannig gedeelte van Zwitserland. Daarenboven komt geene bemiddeling te pas, wijl het eene eenvoudige kwestie is en niemands regten of veiligheid naar buiten gekwetst is. En ware dit zoo niet, zou de Landdag reeds het aanbod van bemiddeling moeten afstaan, wijl dit aanbod ook aan den Sonderbund gedaan is, en de Sonderbund niets anders is dan eene partij van rebellen en de Landdag dus nimmer daarmede in vergelijk kan komen.

(Tegenover de schandelijke houding der mogendheden in de zwitsche zaken, eene houding, welke met een zwarten kool in de wereldgeschiedenis der negentiende eeuw voor altijd aangeteekend zal staan, kunnen wij niet anders dan den Landdag over dit antwoord prijzen. Ons inziens het ware eene onvergeeflijke dwaasheid, het hoofd te buigen onder eene nota van mogendheden, welke ingezonden wordt, nadat de zegepraal behaald is; te meer daar de Landdag vooruit gewaarschouwd is, dat indien hij weigerende de bemiddeling onder de gestelde voorwaarden aan te nemen, het aanbod als niet gedaan zou beschouwd worden. Inderdaad, wij weten niet, wat de Landdag nu nog met eene bemiddeling zou doen. Het is reeds hard overwonnen te zijn, maar als overwonnen door de Europesche mogendheden beschimpt en bespot te worden is nog veel harder, en dit is toch het lot van den Sonderbund. De Sonderbund is er thans het slagtoffer van, maar de mogendheden zullen ook voor deze schanddaad moeten boeten. De tijd zal het leeren. Red.)

— Het belang van het oogenblik is minder te Bern dan wel te Fryburg gevestigd. Wij hebben reeds gemeld, dat door het provisioneel gouvernement

een dekreet uitgevaardigd is, waarbij de leden van het voormalig gouvernement verantwoordelijk zijn verklaard voor den oorlog en zijne gevolgen. De zwitsersche bladen deelen thans den tekst van dit dekreet mede, hetwelk de dagteekening van den 29 november draagt.

» Art. 1. Zullen in staat van beschuldiging gesteld worden als aangeklaagd van hoog verraad of van medepligtigheid aan die misdaad, en tot schadeloosstelling aan den staat verpligt zijn: » Volgt eene lange lijst van aangeklaagden in drie kathegorien verdeeld, ten einde reeds vooruit aan de regters hunne taak voor te schrijven. De eerste kathegorie behelst al de leden van het voormalig gouvernement (Staatsraad) welke het afzonderlijk verbond gesloten hebben of tot de sluiting en tot wederstand van de beslissingen van den landdag toegestemd hebben; de leden van den diplomatieken raad; de fryburgsche leden van den oorlogsraad des Sonderbunds en de twee gedeputeerden bij den landdag; in het geheel zestien beschuldigden aan welker hoofd men de heeren Fournier en Weck, avoyers, aantreft.

De tweede kathegorie behelst 46 beschuldigden, allen afgevaardigden van Fryburg bij den grooten raad. Op deze lijst vindt men avoyers, syndic, president, prefekt enz. allen beschuldigd van hoog verraad, naar luid van het dekreet, omdat zij den 9 junij 1846 voor de aansluiting van Fryburg tot den Sonderbund en den 15 october 1847 voor den wederstand aan de beslissingen van den landdag gestemd hebben.

De derde kathegorie behelst inzonderheid, zoo niet uitsluitend, de militaire autoriteiten; zij bevat twintig beschuldigden, als de heeren Maillardoz, kommandant der fryburgsche divisie, Moret, brigade kommandant, Diesbach, adjudant van den generaal de Salis Soglio enz. enz.

Het is alzoo eene lijst van 82 beschuldigden. Art. 2 zegt dat zij voor de gewone regtbanken zullen gebragt worden, welke over de straffen en het aandeel der schadeloosstelling, door elken beschuldigde te dragen beslissen zal.

Al de aangeklaagden, zonder onderscheid zijn van hunne staatkundige regten beroofd en voorloopig onbevoegd verklaard om eenige openbare betrekking te bekleeden.

Hunne goederen, zegt art. 4, zullen onmiddelijk door de respectieve vrederegters, onder toezigt der prefekten, in beslag genomen worden. De vervreemdingen en andere bezwarende overeenkomsten sedert den 15 october aangegaan, worden als fictief beschouwd, en voorloopig van onwaarde verklaard.

De *Berner Zeit.* juicht dit dekreet luide toe, en zegt dat de avoyer Weck alleen voor eene kadastrale waarde van 500,000 franken aan grondbezittingen heeft.

DUITSCHLAND.

Uit Berlijn schrijft men aan de *Köln. Zeit.* dat het pruissisch gouvernement door zijne vertrouwelingen op het gemoed der veroordeelde Polen laat werken om hen over te halen geen hooger beroep aan te teekenen van het tegen hen uitgesproken vonnis. Men tracht hen af te schrikken, door te zeggen dat zoo zij van hunne bevoegdheid gebruik maken om in appèl te komen, het publiek ministerie insgelijks in appèl *à minima* zal komen.

Het gouvernement heeft eene som van 1000 thalers gegeven om onder de vrijgesproken Polen, die de middelen niet hebben om van Berlijn naar hunne haardsteden terug te keeren, verdeeld te worden; maar van eene andere zijde vernomen hebbende, dat men in het groothertogdom groote toebereidselen maakt om de vrijgesprokenen te ontvangen, heeft het gouvernement zich gehaast aan de autoriteiten aldaar de noodige bevelen te zenden om elke onwettige vertooning tegen te gaan.

— De beurs van Berlijn was den 6 in groote opschudding en er was eene algemeene daling in alle fondsen, veroorzaakt door het algemeen verspreid gerucht, dat het gouvernement het 8e legerkorps mobiel had verklaard. Dit gerucht is echter van grond ontbloot, want de *Preuss. Zeit.* spreekt de tijding tegen van de reis des heeren von Pfuel, gouverneur van Neuchatel naar Berlijn en van het op de been brengen der reserve.

— De minister van binnenlandsche zaken in Saksen heeft het zonderlinge denkbeeld ten uitvoer gebragt, om aan de dagbladen te verbieden te redetwisten over de kandidaten voor de verkiezingen tot de kamers. Een verbod van denzelfden aard, te Leipzig uitgevaardigd bij gelegenheid der stedelijke verkiezingen, heeft tot uitkomst gehad dat een raad, bijna geheel uit radikalen zamengesteld, benoemd is geworden. Dit mag doen vreezen dat het besluit van den minister eene geheele tegenovergestelde uitwerking zal hebben, dan men verwacht had.

— Na den terugkeer van den heer von Bloudoff naar St. Petersburg, zonder met het pauselijk hof tot eene eindschikking gekomen te zijn, gemeld te hebben, schijnen de protestantsche dagbladen van het noordelijk Duitschland met elkander afgesproken te hebben, om het gerucht te verspreiden dat een concordaat, even voordeelig als eervol voor Rome, gesloten was en dat zekere heer Struvé, welken men onder geene andere benaming bekend maakt, thans naar St. Petersburg op reis is om het naar den keizer over te brengen. Naar het zeggen dier dagbladen zou aan de catholijke kerk, zoo wel in Rusland als in Polen, eene eervolle plaats toegekend zijn. De keizer zou afstand gedaan hebben van het regt, hetwelk hij zich aangematigd had, om de benoemingen tot de bisschoppelijke en andere hooge waardigheden in de Kerk te doen; hij zou zich voor het vervolg vergenoegen met voor de bisschoppelijk waardigheid personen voor te stellen, welke de Paus bevoegd was aan te nemen of af te wijzen. Het spreekt van zelf, dat deze tijdingen allezins twijfelachtig zijn, reeds uithoofde de bron waaruit zij voortkomen, namelijk, het duitsch journalisme.

ENGELAND.

LONDEN 8 december. Het Lagerhuis moest zich gisteren bezig houden met de tweede lezing van het wetsontwerp ter beteugeling der misdaden in Ierland, maar den heer Feargus O'Connell aangekondigd hebbende dat hij in deze zitting zijn voorstel zoude doen, om een onderzoek te beleggen naar de middelen welke gebezigd zijn om de wetgevende vereeniging tusschen Engeland en Ierland tot stand te brengen en over de gevolgen dier vereeniging heeft de Kamer zich met de beraadslaging over dat voorstel moeten beraadslagen. Na eene discussie welke tot het sluiting der zitting duurde, werd het voorstel met 255 tegen 23 stemmen verworpen.

Heden zou het wetsontwerp van beteugeling weder moeten onderdoen voor het ontwerp door den heer Ansley gedaan tot afschaffing der oude strafwetten, tegen de catholijken uitgevaardigd. Daar echter de genoemde tweede lezing weder aan de orde van den dag was, wilde de heer Ansley niet toegeven aan het verzoek van den minister van binnenlandsche zaken om aan zijn wetsontwerp de voorhand te geven. Het voorstel van den heer Ansley is, zoo als ligt te begrijpen valt door den heer d'Israëli bestreden; de tweede lezing van de door den heer Ansley voorgestelde bill, is met 168 tegen 136 stemmen goedgekeurd.

— De heer David Salomons is tot alderman van een der wijken van Londen gekozen. Ofschoon israeliet bekwam hij de eenparigheid van stemmen op drie na.

— Gisteren is eene deputatie der iersche leden van het Hoogerhuis bij den Kanselier van het Echequer toegelaten geweest en heeft hem onderhouden over de noodzakelijkheid, om Ierland in staat te stellen de groote werken, welke in het afgeloopen jaar ondernomen zijn om brood aan de behoeftigen te verschaffen, te voltooijen.

— De faillieten houden in Engeland nog niet op.

FRANKRIJK.

PARIJS 9 december. Men verzekert, dat de koning van Pruissen geweigerd heeft, de kwestie van Neuchatel aan de beslissing van een congres van mogendheden te onderwerpen. Deze tijding is den heer Guizot overgebragt door een buitengewoon koerier van den franschen minister te Berlijn.

— De correspondentien van Algiers bevestigen hetgeen door de dagbladen van Marseille gezegd is over het plan van Abd-el-Kader om met Frankrijk in vredes-onderhandelingen te treden. Daar hij niet meer als vorst tusschen vorst kan handelen, zoo als bij het vermaarde traktaat van Tafna, zoo denkt men, dat hij zich aan eenige voorwaarden wil onderwerpen. Doch men moet nog niet te spoedig geloof aan die tijdingen slaan; misschien is het weder een dier listen, welke hij reeds zoo dikwijls heeft aangewend, wanneer hij zich in een moeijelijken toestand bevond.

BELGIE.

BRUSSEL 10 december. De vrouw van den beschuldigde Rosseel is gisteren in vrijheid gesteld. Het is ten duidelijkste gebleken, dat zij geene kennis heeft gedragen van de verschrikkelijke misdaad, waaraan haar man zich schuldig heeft gemaakt.

Alvorens de gevangenis te verlaten heeft zij verzocht haren man te mogen zien. Deze gunst is haar toegestaan. De ontmoeting was hartverscheurend. Rosseel heeft zich al weenende in de armen zijner vrouw geworpen en haar vergiffenis voor zijne misdaad gevraagd. De arme vrouw had alle moeite haar snikken te bedwingen en scheen verschrikt over de liefkozingen van haren man.

Nadat de eerste oogenblikken van aandoening voorbij waren, heeft vrouw Rosseel de hartroerendste woorden aan haren man gerigt: »Toen ik, drie jaren geleden, met u in het huwelijk trad, zeide zij, hoopte ik het geluk in ons klein huishouden te zullen vinden. Gij waart goed, zaagt niet tegen den arbeid op en bemindet mij. Het eerste jaar was ik gelukkig; gij deedt uw pligt en ik den mijnen. Gij weet hoe ik zorgde eenige spaarpenningen te verzamelen. Hoe dikwijls heb ik *mijn kopje koffij* niet achtergelaten om eenige centen, tegen kwade tijden, ter zijde te leggen. Gij herinnert u zeker, hoe dikwijls ik u vermaand heb, geene verteringen in de herbergen te doen en te huis te blijven om ons te zamen, onder een glas bier te vermaken. In den beginne hebt gij naar mij geluisterd en bleeft gij te huis, maar dit heeft niet lang geduurd. Gij hebt slechte vrienden aangetroffen, die u tot ongeregeldheid verleid hebben. Bij het begin van het tweede jaar waart gij reeds geheel veranderd en sedert dien tijd hebt gij niet opgehouden uwe slechte levenswijze voort te zetten. Gij hebt uwe vrouw en uw kind verlaten, uw werk verwaarloosd, armoede ondervonden en nu ziet gij wat gebeurd is. Ik weet niet of ik u in deze wereld nog zien zal, ik vertrek met mijn kind naar Holland.... Zoo ik u niet meer mag wederzien, beloof mij berouw over uwe misdaad te hebben en als een goed en opregt christen te zullen sterven."

Bij deze woorden viel Rosseel zijne vrouw te voet en vroeg haar onder het storten van vele tranen, haren zegen. De vrouw, bleek als een standbeeld, strekte hare beide armen over hem uit en riep: » Mijn God! mijn God! vergeef hem het kwaad dat hij gepleegd heeft, even als ik het hem vergeef! Adieu, vervolgde zij tot haren man, sta op; bid den goeden God dat hij u in zijne genade opneme; bid dagelijks, ik zal ook voor u bidden en ons kind, dat onschuldig wicht, zal

u laten bidden; hij zal mij vragen, waarom ik hem voor u laat bidden.... en ik zal het niet durven zeggen"

Toen stond Rosseel op en vroeg zijne vrouw hem nogmaals voor zijnen dood te komen bezoeken; zij heeft dit beloofd en zich verwijderd.

Sedert dat oogenblik is Rosseel zeer neerslagtig; hij lacht noch schertst niet meer; hij weent en bidt slechts. Alles doet gelooven dat zijn berouw opregt is en hij als een goed christen voor de misdaad, waaraan hij zich schuldig gemaakt heeft, boeten wil.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH 13 december.

Abusivelijk is in ons vorig nommer gemeld dat de heer mr. J. B. van Son, minister voor de zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst door Z. M. benoemd is tot *Grootkruis der orde van de Eikenkroon.* Zijne Exc. is benoemd tot *Kommandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw.*

— Dezer dagen zijn de verzoeken om gratie, ingediend door de personen, die bij arrest van het Provinciaal Hof in Friesland, van den 13 october jl., ter zake van geweldadige plundering ten huize van den heer Burgemeester te Harlingen, veroordeeld zijn gewezen van de hand, met uitzondering echter van J. J. P., die alleen gratie van de straf van het *brandmerk* bekomen heeft.

— Ook de verzoeken om gratie, ingediend door de drie personen, die bij arrest van het hof in Friesland, van 5 october jl., tot verschillende straffen zijn veroordeeld, ter zake van feitelijke en gewelddadige aanranding, in den avond van den 24 julij dezes jaars te Harlingen gepleegd, door meer dan 20 personen, jegens den commissaris van politie en eenen geregtsdienaar aldaar, tijdens zij in de uitoefening hunner functien waren, ter bescherming en veiligheid van personen en goederen, die op dien avond aldaar aangerand waren, *zijn gewezen van de hand.* Alleen het brandmerk, tegen A. J. Fok, bijgenaamd Lardon Koster, uitgesproken, is aan hem kwijtgescholden.

— Men verneemt dat G. P. Verploegh in hooger beroep gekomen is van het bekende vonnis der arrondissements-regtbank alhier, maandag jl. tegen hem uitgevaardigd.

Mengelwerk.

DE INSTRUCTIE VAN PAUS PIUS VII,

AAN ZIJNEN

NUNTIUS TE *WEENEN*,

IN 1805.

(*Vervolg.*)

Wij keeren tot den heer van Dam terug. «Tzschirner en Krug», zoo lazen wij in het ingezonden stuk, «konden zich bedrogen hebben, de bronnen » waaruit zij geput hadden, konden niet zuiver » zijn, en er lag mij veel aan gelegen, het bewijs » te leveren, dat ik niet eene zoo gewigtige be» schuldiging, tegen den geest van Rome," (die beschuldiging tegen den geest van Rome, kan dan toch wel niet haren grond hebben in de historische vermelding van een' regel, slechts in vroegere eeuwen regtgevend, maar kan alleen doelen op het ondersteldе, dat Pius van den regel van het kanonieke regt verklaard hebbe, dat die in 1805 geldig was: — wij hebben alzoo den heer van Dam wel begrepen) «had in het midden gebragt, zonder » tevens bereid te zijn, bij de hevige, hoewel dan » ook onheusche (?), tegenspraak der wederpartij, » onderzoek te doen naar de waarheid van het » door mij gezegde, om, bij gebrek aan genoeg» zaam bewijs, openhartig te verklaren, dat ik, » op gezag van anderen, onbewezene beschuldi» gingen had in het midden gebragt."

Bovenstaande woorden, wanneer wij de klagt over heftigheid en onheuschheid onzer tegenspraak ter zijde stelden, werden met genoegen door ons gelezen. Behalve immers hetgene wij daarbij reeds opmerkten, moest het ons bijzonder welkom wezen, te vernemen, dat de heer van Dam een nader onderzoek omtrent zijne bewering heeft ingesteld met het doel, «om bij gebrek aan genoegzaam » bewijs openhartig te verklaren, dat hij onbe» wezene beschuldigingen heeft in het midden ge» bragt.» Slagen wij er eenmaal in aan te toonen, dat zijne beschuldiging niet alleen onbewezen is, maar valsch; de heer van Dam, indachtig wat hij als volksvertegenwoordiger, aan zich zelven, aan de Tweede Kamer waar hij sprak, en aan de Natie over wier belangen hij beraadslaagde verschuldigd is, zal dan «openhartig» zijne dwaling boeten. Hier deed zich de heer van Dam kennen, als een' man, die den goeden weg bewandelen wil; en wij kunnen ons niet weerhouden, ofschoon het voorbarig schijnen zal, zijn voorbeeld bereids aan anderen, tegen welke *de Katholiek* zich in het strijdperk geroepen zag, ter navolging voor te stellen.

Dan wij hebben er belang bij, thans aan den heer van Dam te vragen, of voor zijne beschuldiging, tegen Pius VII ingebragt, thans het «ge» noegzaam bewijs» reeds geleverd zij? Deze vraag moeten wij met eene ontkenning beantwoorden. In zijne rede ter Tweede Kamer, heeft de heer van Dam zich beroepen op Tzschirner en Krug. Van deze schrijvers wordt thans gezegd, dat zij zich konden bedrogen hebben, dat de bronnen onzuiver zijn konden, waaruit zij geput hebben. Is Eisenschmid, tot wien wij nu verwezen worden en met wiens naam of woord de heer van Dam allen twijfel opgeheven, alle verder onderzoek voor overbodig schijnt te houden, zoo veel betere waarborg dan Tzschirner en Krug? Het is waar, dat wij in den opgegeven titel van zijn boek lezen: «*aus authentische Quellen übersetzt*»: maar is daarmede alles afgedaan? Verondersteld, het zij buiten twijfel, dat een autentiek stuk van Pius VII in handen van Eisenschmid gekomen zij, hetgeen, van eene instructie eens vorsten aan zijn' gezant, niet op losse gronden is aan te nemen, heeft hij het getrouw wedergegeven? Is Eisenschmid een onwraakbare getuige? Zijn zelfs geen redenen voor handen, welke hem, eerder nog dan anderen, van partijdige voorstelling moge doen verdenken? Wij willen Eisenschmid, in deze voorloopige aanmerkingen, eenigzins nader bij het Nederlandsch publiek bekend maken, en bedienen ons, ten dien einde, van het overzigt over zijn leven en geschriften te vinden in de *Algemeine Realencyclopädie oder Conservations-Lexicon für das Katholische Deutschland, Regensburg*, G. J. Manz: men kan daarmede vergelijken het *Conversations-Lexion* V. Brockhaus, in welks uitgaven van 1832 en 1844 wij insgelijks een artikel, aan Eisenschmid gewijd, hebben aangetroffen. In de hoofd-gebeurtenissen, welke 's mans treurige geschiedenis uitmaken, stemmen de opgaven overeen, ofschoon de waardering van karakter en bekwaamheden, gelijk bij de uiteenloopende rigtingen der schrijvers te wachten is, verschil oplevert.

«Leonard Martin Eisenschmid, een schoolleeraar, werd, den 8 november 1795, te Ingolstadt geboren, en ontving daar zijn eerste onderwijs van een' Franciskaner monnik. Door toedoen van Benedikt Aschenbrenner, rustend prelaat te Oberalteich, werd hij in 1809 opgenomen in het klein seminarie van Landshut, en voltooide daarna zijne gymnasiaal studien te Neuburg, aan den Donau. Te Landshut legde hij zich vervolgens op de wijsbegeerte toe, onder Köppen en Salat; en van den laatstgenoemde ontving zijn gemoed veelligt reeds de kiem, waaruit zijne antikatholieke begrippen zich naderhand ontwikkeld hebben. Tot zijn eigenlijk vak van studien koos hij aanvankelijk de philologie, later echter de Theologie, waarover hij de lessen hoorde van Sailer, Zimmer, Schneider, Mall en Andres. In het groot seminarie, dat onder de leiding stond van Roider, las hij Fessler's *Ansichten über Religion und Kirchentum*, en hield, toen reeds, zijne onkerkelijke meeningen over het vereeren der Heiligen, over den eeuwigen duur der hellestraffen, over het *Primaat* des Pausen, en over de kerkelijke hierarchie niet meer verholen. In 1818, viel hem het leerambt der tweede klasse van voorbereiding ten deel te Neuburg a. d. D.; vier jaren later, kwam hij aan het Progymnasium te Munchen, waar hij vriendschap aanknoopte met den directeur Cajetan von Weiller die hem aanried Tzschirner's *Protestantismus und Katholicismus* te lezen. Toen hij, ten jare 1824, naar het gymnasium te Aschaffenburg overgeplaatst was, breidden zijn twijfel en zijne zwarigheden tegen de leer der Kerk al verder zich uit, en deden hem eindelijk tot den overgang tot het Protestantismus besluiten, welke overgang plaats had den 4 Mei 1838. Reeds in Junij deszelfden jaars, werd die opgevolgd door eene aanstelling aan de protestantsche school (*Lehranstalt*) te *Schweinfurt*, waarbij hij later als Rector benoemd werd en zich verdienstelijk maakte door de strengheid van zijne schooltucht. Den 8 april 1834, werd aan genoemde school haar tweede eeuwgetijde gevierd, ter eere van Gustaaf Adolf, die den 2 maart 1632 den giftbrief «*für aufbau und Errichtung eines Gimnasiums Gott zu Ehren und der studirenden Jugend zum Bestten*» had uitgereikt, waarvan dan ook de school *Gustavianum* genoemd was. De tijdelijke Rector schreef het feest-programma, *Ueber die Idee der Palingenesie der Gymnasien*, en bevlijtigde zich vooral, om de schoolstichting van Gustaaf Adolf, als een heugelijk bewijs van 's vorsten geloofsijver, hoog op te vijzelen. Om over zijne verandering van godsdienst zich te regtvaardigen, zond Eisenschmid een aantal boeken in het licht, die met de verregaandste overhaasting geschreven waren. De tijd heeft over die boeken reeds gevonnisd, en de meeste zijn, tegenwoordig geheel vergeten.» (*Wij onthouden ons van het afschrijven van de boekenlijst, welke hier, in het, oorspronkelijke, volgt. Het* Römisches Bullarium mitt Bemerkungen. 2 Bde, 1831. *heeft daar zijne plaats.*) «In dat gansche boekenfabrikaat,» op deze wijze gaat daarna de steller van het artikel voort, «ademt een mateloos ijveren der bitterste vijandelijkheid tegen de Kerk: de partijdigheid veroorlooft den schrijver nimmer dat hij eene zaak naar waarheid beschouwe: overal vindt men verkeerd begrip, overdrijving, oppervlakkige theologische kennis, volslagen onwetenheid in de dogmengeschiedenis — en niet anders dan hartstogtelijk uitbraken van de meest hatelijke betichtingen. Alleen bij lieden, van zeer zwak talent, konden zijne fabriekwaren ingang vinden. Later diende de *Darmstädter Kirchenzeitung* tot tuighuis zijner verroeste theologische wapenen, en stichtte hij zijne *Annalen der gesammten Theologie der Chrislichen Kirche.* Den 2 october 1829, trad onze voormalige priester in den echt, en, na den dood zijner eerste vrouw, huwde hij, in het jaar 1834, met hare nicht. Sedert was hij steeds ziekelijk, tot dat hij, den 27 mei 1836, uitgeput van krachten, aan eene longtering bezweek. In den grooten hoop voortbrengsels van zijne veelschrijverij, is zijne *Polymnia*, eene verzameling der beste proza- en dichtstukken der duitsche literatuur, in 9 deelen te Bamberg uitgegeven, wel de verdienstelijkste en nuttigste onderneming geweest. Zijne grieksche grammatica en leesboek hebben geen bijzondere waarde.»

Ziedaar wie Esienschmid geweest is: een, van de Kerk afgevallen, gehuwde priester, een man die geschriften zamenflanste, om den haat voedsel en voldoening te geven, dien hij aan de kerk toedroeg. Met gerustheid konden wij omtrent dien man vragen: Is Eisenschmid een onwraakbare getuige? Is hij boven verdenking van ontrouwe voorstelling? — Maar het is uwe taktiek, zal men tegenwerpen, dengene met een zwarte kool te teekenen, wiens getuigenis in den weg staat. — Men hebbe de goedheid, neen, men zij regtvaardig genoeg, om eerst aan te toonen, welk karakter *de Katholiek* ooit bezoedeld hebbe; wie de waarheid sprekende man zij, dien wij tot slagtoffer gemaakt hebben van onze leugen: Zoo lang hij niet is aangewezen, is niemand bevoegd, om, wat de verdediging der waarheid van ons vordert, aan kunstgrepen toe te schrijven van eene verraderlijke taktiek. De waarheid is ons welkom, ook uit den mond van een ketter of apostaat. Maar wij handhaven ons bij het regt, om, wanneer een getuige tegen ons wordt aangevoerd, te onderzoeken, of die ons geloof waardig zij. Voor het overige, wij beschuldigen Eisenschmid nog niet van vervalsching: alleen houden wij vol, dat, met het aanhalen van zijn «*Bullarium*», het geschil niet voor beslist kan gehouden worden. Wij betwijfelen, of het eigenlijk wel een haarbreed nader ter beslissing gebragt zij.

Zonder dit den heer van Dam tot een verwijt te willen maken, doet het ons toch leed, dat hij niet heeft kunnen goedvinden, zijne mededeeling uit het boek van Eisenschmid wat breeder te maken. Wij zouden misschien daardoor iets meerder zijn te weten gekomen. Met in het oog vallende spaarzaamheid, dunkt ons, is gezegd: «op pag. » 685, tweede deel, staat de verklaring van Pius » den VII te lezen, dat de onderdanen van ketter» sche vorsten van alle trouw en gehoorzaamheid » ontslagen zijn. (*Absolutos XVI de Haereticis*). De » verklaring is getrokken uit de *Instructie* van den » Paus aan zijn' nuntius te Weenen, in 1805.»

Deze woorden, gelijk zij daar geschreven staan, bieden vooreerst dezelfde dubbelzinnigheid aan, welke wij reeds vroeger van het geschil hebben gemeend te moeten wegruimen. Wanneer, door wien, zijn de onderdanen van kettersche vorsten ontslagen? Onze wederpartij had te bewijzen, dat dit door Pius VII, in 1805, geschied zij. — «De verklaring is getrokken uit de *Instructie*», wordt gezegd: "hieruit blijkt, onzes oordeels, vrij duidelijk, dat de *Instructie* zelve niet is medegedeeld: want

neer wij daarbij nu doen opmerken, dat Eisenschmid zijn *Bullarium*, (zoo de titel juist is, dien wij daarvan vinden, in de «*Thesaurus Rei Catholicae, Wurzburg* 1847, *Verlag v.* Ludwig Stahel») *mit historisch archäologische Erläuterungen*, heeft uitgegeven, dan zal op de vraag: of het veiligt in die «*Erläuterungen*» is, dat «*de verklaring staat te lezen*», vermoedelijk een bevestigend antwoord moeten gegeven worden. Dat hiermede de bewijskracht niet vergroot wordt, althans dat eene mededeeling van de geheele *Instructie* het vermoeden van vervalsching vrij wat nadrukkelijker zou tegenwerken, dan het vertaald (?) afdrukken van een fragment (?), waarover wij nog niet eens een verzekerend woord bekomen hebben, dat het voor woordelijk uittreksel gelden moet, zal, gelooven wij, door niemand tegengesproken, of zelfs in twijfel getrokken worden.

Doch wij gaan niet verder; eerst moet kennis genomen zijn van hetgeen bij Eisenschmid te lezen staat. Wordt daar de ondubbelzinnige verzekering gevonden, dat Paus Pius VII aan zijnen Nuntius geschreven heeft, dat, in 1805, de onderdanen niet tot trouw en gehoorzaamheid gehouden zijn jegens de kettersche vorsten, en worden, tot waarmerking dier verzekering, woorden van de pauselijke instructie aangevoerd; ook dan nog blijft de vergelijking over, en zij zal noodzakelijk wezen, van hetgeen Eisenschmid heeft doen drukken met het autentieke schrijven, dat van den Paus is uitgegaan.

De heer van Dam, aan het slot van zijn ingezonden stuk, zegt op fieren toon: «Ik had van »*de Katholiek* en van *de Katholieke Stemmen* »mogen verwachten, dat ook zij een *Bullarium* »zouden hebben geraadpleegd, alvorens mij van »logen en laster te beschuldigen.» Wij hebben reeds opgemerkt, dat wij ons de woorden «logen »en laster» niet moeten aantrekken. Wat de zaak betreft, die ons hier verweten is, wij antwoorden kort en eenvoudig, dat, in de wetenschap, zoowel als in het gewone leven, bewijzen *a priori* gelden. Wanneer men ons komt verhalen, dat heel Parijs, sedert drie of vier dagen op de banden loopt; dan zullen wij, zonder alvorens *Moniteur* of *Journal des Débats* te raadplegen, zeggen durven dat het een verdichtsel is. Wij hebben ons, sedert eenige jaren, niet de leer der Kerk, en daaronder ook met dat gedeelte, hetwelk de gehoorzaamheid betreft aan den Vorst verschuldigd, naar ons vermogen, bekend gemaakt. Wij dachten daar genoeg van te weten, om den heer van Dam te kunnen zeggen, dat hij dwaalde, «toen hij tegen den geest van Rome zijne gewigtige beschuldiging had ingebragt»: de heer van Dam is over onze wetenschap van eene andere meening; het zal moeten blijken, wie gelijk heeft. Doch zouden wij niet geregtigd wezen, om het verwijt tot den heer van Dam terug te wenden? Had de heer van Dam een *Bullarium* geraadpleegd, alvorens zijne «gewigtige beschuldiging tegen den geest van Rome in te brengen?» Of, was ons bestaan, het bestaan namelijk, van den heer van Dam tegen te spreken, zonder alvorens een *Bullarium* geraadpleegd te hebben, zooveel roekeloozer en misdadiger, dan het bedrijf van den heer van Dam, het bedrijf, te weten van, d. i., zonder alvorens een *Bullarium* geraadpleegd te hebben, eene gewigtige beschuldiging in te brengen tegen den geest van Rome», tegen eenen Paus, die de bewondering en den eerbied heeft weggedragen van de geheele wereld, en op die beschuldiging, in de wetgevende vergadering, eene redenering te bouwen, teneinde eene strafwet te vorderen, die twee vijfde gedeelten der Natie met het verregaandste onregt zal moeten drukken? Aan welke zijde werd dus meer bezonnenheid en voorzigtigheid gevorderd — want van gebrek aan deze eigenschappen zijn wij beschuldigd — of aan de zijde des wetgevers; of aan de zijde des schrijvers in een Tijdschrift? — Wij berusten nog ten volle in de zekere overtuiging, dat wij niet onvoorzigtig, maar onze krachten voorzeker wel gemeten hebbende, den handschoen aan den heer van Dam hebben toegeworpen. — Wij leggen het er niet op toe, om de belagchelijke zijde, die waarlijk aan de berisping van den heer van Dam niet ontbreekt, in het licht te stellen; maar wij moeten toch nog de vraag doen; weet de heer van Dam wel, of heeft hij het, ten minste niet dezer dagen eerst geleerd, dat, zelfs in het grootste en volledigste *Bullarium*, de Bullen en Constitutien van Pius VII nog niet zijn opgenomen; en dat de uitgave van dit werk, waarmede men te Rome zich bezig houdt, nog slechts tot de regering van Pius VI gevorderd is? (1) En weet de heer van Dam dan eindelijk nog wel dat eene Instructie van het Pauselijk hof aan den Nuntius van Weenen in een *Bullarium* niet te huis behoort? (*Katholiek.*)

☞ *De* Katholiek *belooft dit stuk in een volgend nommer te zullen vervolgen.*

(1) Zie de reeds boven aangehaalde *Thesaurus Rei Catholicae*, *Wurzburg*, 1847, S. 107.

LATERE BERIGTEN.

De drie Noordsche Mogendheden hebben vast besloten in de Zwitsersche zaken tusschen beide te komen; zij zullen eerst den weg der protocollen beproeven en daarna, des noods, dien van gewapende magt. Frankrijk heeft zich gereedelijk bij haar aangesloten, van Engeland is geen sprake meer. De heer Bois le-Comte zal nu niet meer tot gevolmagtigde benoemd worden, omdat zijne betrekkingen met den heer Ochsenbein thans geheel vergald zijn. Men spreekt van den heer Lagrenée om deze onderhandelingen namens Frankrijk te voeren.

In de zitting van den landdag van den 7n is voorlezing gedaan der nota's van Frankrijk en Engeland: die der overige mogendheden waren nog niet aangekomen. De heer Druey heeft zijn concept-antwoord ingediend en toegelicht; het is door de twaalf radikale kantons, benevens Bazelstad aangenomen.

De *Suisse* meldt dat de heer Siegwart Muller te Domodossola, in Piemont, is aangekomen.

Sir Stratford Canning is den 7 door Neuchatel gereisd, zich naar Bern begevende.

De *nieuwe Zurichsche Courant* meldt van hare zijde, dat de heer de Salis, opperbevelhebber der Lucernsche troepen en de prins van Schwartzenberg, die als vrijwilliger zijne diensten aan dat kanton had aangeboden, te Milaan zijn aangekomen.

Het Lagerhuis heeft den 9 de tweede lezing van het wetsontwerp tot beteugeling der misdaden in Ierland met 296 tegen 19 goedgekeurd. Deze lezing heeft den 10 plaats gehad en zijn op dien dag de algemeene beraadslagingen over de wet gesloten. De heer John O'Connell, die met de minderheid stemde heeft verklaard dat hij al de bepalingen der wet een voor een bestrijden zou.

De heer Piscatory, Frankrijks gevolmagtigde te Athene, lid van de kamer der Pairs, is benoemd tot ambassadeur te Madrid.

Advertentien.

VERKOOPING
VAN
Nieuw Gemaakte
KLEEDEREN.

Dingsdag den 14 December 1847, des namiddags om 2 uren en volgende dagen, zal er door den Vendumeester *DE BRUYN*, ten zijnen Huize in de *St. Jorisstraat* te *'s Bosch*, worden
VERKOCHT:

Eene groote Partij
NIEUW GEMAAKTE KLEEDEREN,
bestaande in: LAKENSCHE MANTELS, differente soorten van JASSEN, BROEKEN en VESTEN, ook zal er nog **worden verkocht**, MEUBILAIRE en andere GOEDEREN, een en ander daags der Verkooping, des morgens van 10 tot 12 ure voor een ieder te zien.

Duizend Gulden belooning,
onder de stipste geheimhouding, die iemand tegen aanstaande Maand *Maart* of *April* een FATSOENLIJK BESTAAN kan verschaffen. Men gelieve zich te adresseren bij den Boekhandelaar *A. H. KANTE* te *'s Bosch*, Brieven *franco* onder lett D.

LET WEL!
3500 GULDENS,
zijn te plaatsen tegen $3\frac{1}{2}$ of 4 pCt. als eerste Hypotheek op Soliede Panden, bestaande in Wei- en Bouwland. Adres met *franco* brieven onder Letter *K.* aan *L. VEERMAN* te *Heusden.*

VERPACHTING
VAN
PAARDENMEST.

De HOOFDADMINISTRATIE VAN HET 1e. REGIMENT LANCIERS, zal, op *Vrijdag den 17 December* 1847, des 's middags ten *een uren*, ten BUREELE van den KAPITEIN KWARTIERMEESTER van genoemd Regiment, in de *Orthenstraat*, aan den meestbiedenden.

VERPACHTEN;
HET WEGHALEN DER PAARDENMEST,

van de PAARDEN van het te *'s Bosch* garnizoenhoudend gedeelte van het Regiment; en zulks voor den tijd van *een Jaar*, integaan den 1e. *Januarij* en eindigende den 31 *December* 1848.

De Billetten van inschrijving moeten op gezegeld papier, de prijs waarvoor per paard en per dag, wordt ingeschreven, met letters uitgedrukt en door twee gegoede borgen mede onderteekend zijn, dezelve moeten vóór of op gemelde datum, gestoken worden in eene gesloten bus, ten bureele van den Kapitein Kwartiermeester voornoemd, alwaar tevens de voorwaarden ter lezing liggen.

De Hoofdadministratie voornoemd.
Op last van dezelve
De Kapitein Kwartiermeester.
V. D. BEEK.

S. P. A. DE BRUYN,

Notaris gevestigd te *Grave*, zal, op eenen nader te bepalen dag in de maand *Januarij* 1848, ten verzoeke en ten huize van *JACOBUS VAN DE POORDT* te *Beugen*, bij inzet en toeslag publiek

VERKOOPEN:
6 HUIZEN,

BOUW- en WEILANDEN, best. UITERWAARDSCH HOOILAND en DENNENBOSSCHEN, gelegen onder *Beugen*, *Rijkevoort*, *Haps*, *Oeffelt*, *Cuijk en Linden*, nabij de rivier de *Maas* en den nieuw aangelegden Grindweg van *Grave* naar *Boxmeer* zamen groot ruim 67 Bunders, bij gedrukte Billetten breeder omschreven.

Nadere Informatien te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris en van den Notaris *VERSTRAATEN* te *Mill.*

Graanmarkt
van 's HERTOGENBOSCH.
Vrijdag en Zaturdag 10 en 11 december,
ROGGE *f* 6,85, *f* 7.25 a *f* 7.50.
BOEKWEIT *f* 5,50 à *f* 6,65 *f* 7.15.
HAVER *f* 2,85 *f* 3,40.

Beursprijs der Romeinsche Effecten.

Brussel, 11 dec.	Leening 1831	—	—
Parijs 11 dec.	»	$97\frac{1}{2}$	—
Antw. 11 dec.	»	$97\frac{1}{2}$	—
	Rem. Certif.	93	—

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren DE MAAS te GRAVE en van de DIEZE te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

DATUMS	MAAS TE GRAVE: BOVEN AP.		GEWASSEN.	GEVALLEN.	DIEZE TE 'S BOSCH: BOVEN O.		ONDER O.		GEWASSEN.	GEVALLEN.
Dec.	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
11	9	37	4	»	»	»	0	32	31	»
12	9	4	»	33	»	»	0	23	9	»
13	»	»	»	»	»	»	0	30	»	7
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY.